

SAOPŠTENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR II

SARAJEVO, 2 .07.2012.

BROJ/ NUMBER 1

UPOREDNI NIVOI CIJENA 37 EVROPSKIH DRŽAVA ZA 2011.

Eurostatovi podaci

Eurostat je 12.06.2012. godine, objavio podatke o uporednim nivoima cijena za 37 Evropskih zemalja za 2011. godinu.

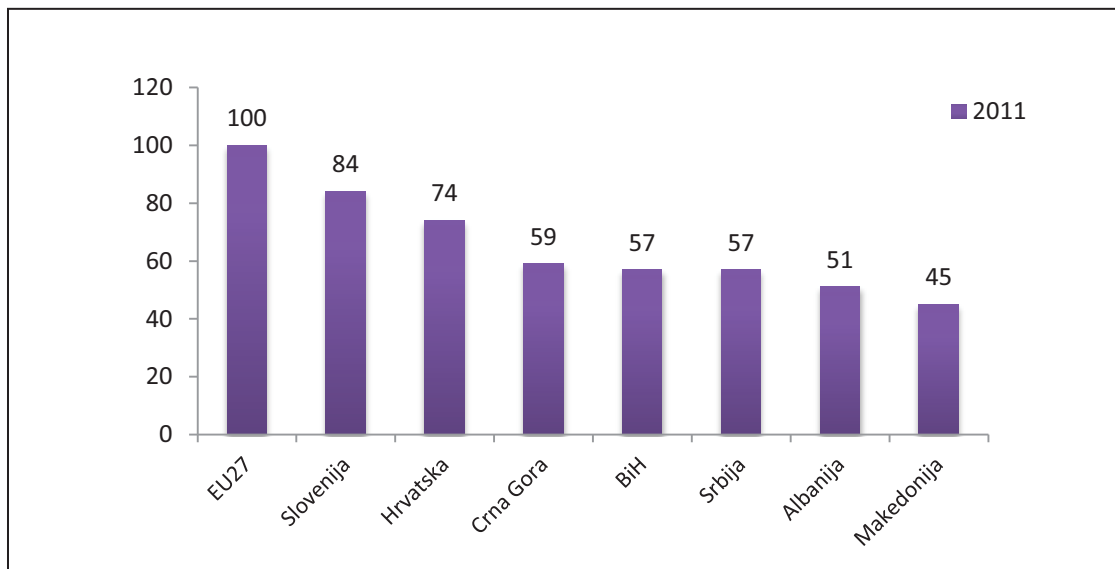
Objavljeni podaci su rezultat istraživanja kojim su prikupljene cijene za oko 2400 potrošačkih roba i usluga, u 37 Evropskih zemalja, kao dio projekta „Paritet kupovne moći“. Projekat se realizuje u organizaciji Eurostat/OECD programa. U projektu učestvuje 37 zemalja, od kojih je 27 članica EU, tri zemlje članice EFTA (Island, Norveška, Švicarska), država pristupnica Hrvatska, četiri zemlje kandidata (Crna Gora, Makedonija, Srbija i Turska) i dvije zemlje potencijalni kandidati (Albanija, Bosna i Hercegovina).

Rezultati istraživanja su prikazani kao „indeksi nivoa cijena“, koji omogućavaju poređenje nivoa cijena zemalja učesnica i prosjeka Evropske unije. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupa u poređenju sa prosjekom EU i obrnuto.

Nivoi cijena za potrošačke robe i usluge u 2011. se značajno razlikuju u Evropi. Potrošačke cijene u Švicarskoj bile su 62% iznad prosjeka 27 zemalja članica EU (EU27), dok su cijene u Makedoniji bile 55% ispod ovog prosjeka. Među zemljama članicama, najjeftinija zemlja bila je Bugarska, sa potrošačkim cijenama koje su 49% ispod prosjeka.

Nivo cijena za potrošačke robe i usluge u Bosni i Hercegovini u 2011. iznosio je 57% prosjeka EU27.

Grafikon 1. Uporedni prikaz nivoa potrošačkih cijena za Izdatke za finalnu potrošnju domaćinstava u BiH i susjednim zemljama u 2010, EU27=100

Hrana i bezalkoholna pića, alkoholna pića i duhan, odjeća, obuća, električna energija, plin i ostala goriva, namještaj i opremanje stana

Tabela 1. Indeksi nivoa cijena za šest grupa roba i usluga, 2011, EU27 = 100

Zemlja	Izdaci za finalnu potrošnju domaćinstava	Hrana i bezalkoholna pića	Alkoholna pića i duhan	Odjeća	Obuća	Električna energija, plin i ostala goriva	Namještaj i opremanje stana
1	2	3	4	5	6	7	8
Švicarska	162	156	124	138	138	109	103
Norveška	151	164	250	134	141	120	112
Danska	142	136	125	119	113	152	100
Švedska	128	120	145	133	127	128	109
Finska	125	116	133	120	121	107	106
Luksemburg	122	115	87	102	108	100	107
Irska	117	118	163	92	77	104	98
Island	114	114	155	133	139	63	110
Belgija	112	115	97	113	114	108	99
Francuska	111	108	109	104	98	99	111
Holandija	108	95	101	100	108	114	102
Austrija	107	116	92	103	106	107	105
Njemačka	103	110	97	103	105	116	95
Italija	103	106	103	99	112	105	111
Velika Brit.	102	103	147	97	82	93	112
EU27	100	100	100	100	100	100	100
Španija	97	93	83	88	102	105	95
Grčka	95	103	92	103	108	77	101
Kipar	89	108	97	94	94	108	102
Portugal	87	90	85	93	84	100	95
Slovenija	84	97	81	93	87	96	89
Estonija	79	86	83	101	112	71	86
Malta	78	94	91	85	88	89	99
Češka	77	80	85	96	100	104	76
Latvija	74	88	85	97	107	75	80
Hrvatska	74	92	80	96	91	70	75
Slovačka	72	83	84	100	93	97	79
Litvanija	66	76	75	93	103	82	70
Mađarska	64	83	63	85	93	83	63
Turska	62	80	92	65	65	70	59
Poljska	60	69	73	89	82	69	60
Rumunija	60	68	66	93	96	54	64
Crna Gora	59	77	56	100	110	54	62
BiH	57	75	58	92	83	59	54
Srbija	57	72	53	101	103	48	69
Bugarska	51	67	64	75	74	56	53
Albanija	51	70	50	72	71	56	68
Makedonija	45	51	49	75	78	58	56
Koeficijenti varijacije:							
EA17	15,5	10,8	20,6	8,4	11,6	11,4	8,5
EU15	12,4	10,6	22,5	11,0	13,0	14,8	5,6
EU27	25,0	18,0	26,2	11,8	13,2	21,6	18,6
Svih 37	32,5	24,8	40,3	16,7	18,2	27,1	22,3

Kućanski aparati, elektronski uređaji, vlastita vozila, transportne usluge, komunikacije, hoteli i restorani

Tabela 2. Indeksi nivoa cijena za šest grupa roba i usluga, 2011, EU27 = 100

Zemlja	Izdaci za finalnu potrošnju domaćinstava	Kućanski aparati	Elektronski uređaji	Vlastita vozila	Transportne usluge	Komunikacije	Hoteli i restorani
1	2	3	4	5	6	7	8
Švicarska	162	124	111	115	120	121	157
Norveška	151	130	122	162	148	97	184
Danska	142	119	116	167	124	98	154
Švedska	128	128	113	101	134	80	147
Finska	125	109	105	114	134	81	130
Luksemburg	122	96	104	95	93	90	108
Irska	117	92	93	108	120	118	126
Island	114	143	148	120	134	82	119
Belgija	112	104	104	101	98	122	113
Francuska	111	106	101	103	108	118	104
Holandija	108	91	99	112	108	123	105
Austrija	107	98	107	104	111	94	106
Njemačka	103	92	99	101	113	82	103
Italija	103	108	107	100	82	105	108
Velika Brit.	102	104	95	93	126	96	105
EU27	100	100	100	100	100	100	100
Španija	97	108	99	99	92	149	94
Grčka	95	96	108	91	88	128	98
Kipar	89	114	110	96	88	60	100
Portugal	87	93	99	122	74	112	79
Slovenija	84	104	104	91	84	89	79
Estonija	79	92	100	90	74	74	74
Malta	78	129	125	116	94	93	77
Češka	77	97	98	87	66	116	60
Latvija	74	85	95	89	69	81	77
Hrvatska	74	96	105	94	74	80	90
Slovačka	72	91	102	84	53	124	72
Litvanija	66	92	93	89	58	58	65
Mađarska	64	82	101	92	71	109	52
Turska	62	91	94	104	54	81	71
Poljska	60	79	89	85	57	69	76
Rumunija	60	81	105	88	46	66	50
Crna Gora	59	83	99	84	46	74	63
BiH	57	90	112	85	71	81	60
Srbija	57	95	102	85	52	56	57
Bugarska	51	87	92	83	46	75	45
Albanija	51	98	108	98	42	87	42
Makedonija	45	79	97	90	43	73	41
Koeficijenti varijacije:							
EA17	15,5	9,9	6,5	9,8	22,0	21,8	17,2
EU15	12,4	10,0	6,0	16,5	16,8	18,3	17,0
EU27	25,0	13,0	7,6	16,5	29,1	23,8	29,6
Svih 37	32,5	15,4	10,3	18,2	34,5	23,8	37,0

Komentar:

U Tabeli 1. dat je pregled indeksa nivoa cijena za šest grupa potrošačkih roba i usluga: hranu i bezalkoholna pića; alkoholna pića i duhan; odjeću; obuću; električnu energiju, plin i ostala goriva; namještaj i opremanje stana (Dodatak 3 daje opis sadržaja svake od navedenih grupa).

U Tabeli 2. dat je pregled indeksa nivoa cijena za: kućanske aparate; elektronske uređaje; vlastita vozila; transportne usluge; komunikacije; hotele i restorane.

Osjenčena polja ukazuju na najviše i najniže indekse nivoa cijena po grupama proizvoda između 37 zemalja učesnica. Najviši i najniži indeksi među 27 članica EU su boldirani.

Na dnu tabela, dati su koeficijenti varijacije za Euro zonu (EA17), EU 15 članica, Evropsku uniju (EA 27), kao i za cjelokupnu grupu zemalja učesnica u programu (Svih 37).

Koeficijent varijacije se definiše kao standardna devijacija indeksa nivoa cijena, za pojedine grupe zemalja, izražena kao procenat odstupanja u odnosu na prosječni indeksa nivoa cijena te grupe. Ukoliko je koeficijent varijacije viši, veća je i disperzija cijena u pripadajućoj grupi proizvoda.

Hrana i bezalkoholna pića; alkoholna pića i duhan; odjeća; obuća

Najskuplja zemlja među 37 učesnica za navedene grupe proizvoda, osim odjeće, je Norveška. Među zemljama članicama EU, Danska je najskuplja za hranu i bezalkoholna pića, a Irska ima najviši indeks nivoa cijena za alkoholna pića i duhan. Švedska pokazuje najviše cijene među zemljama članicama za odjeću i obuću.

Makedonija je najjeftinija zemlja od svih 37 zemalja za hranu, pića (alkoholna i bezalkoholna) i duhan, dok je Turska najjeftinija za odjeću i obuću. Među članicama EU, Bugarska je najjeftinija zemlja za sve navedene grupe proizvoda osim alkoholnih pića i duhana, za koje najniži nivo cijena ima Mađarska.

Od ove četiri grupe proizvoda, najveća cjenovna disperzija je kod alkoholnih pića i duhana. Ovo je uglavnom posljedica velike razlike u porezima na ove proizvode u zemljama učesnicama. Mnogo manja disperzija je kod cijena odjeće i obuće.

Najveća cjenovna disperzija je unutar grupe svih 37 zemalja, uključujući zemlje sa najvišim cijenama (EFTA), te zemlje kandidate i zemlje Zapadnog Balkana, kao zemlje sa niskim cijenama.

Što se tiče Bosne i Hercegovine, Izdaci za konačnu potrošnju domaćinstava u 2011. godini iznose 57 indeksnih poena u odnosu na EU 27=100. Za grupu proizvoda „Hrana i bezalkoholna pića“ BiH pokazuje indeks nivoa cijena 75, za „Alkoholna pića i duhan“ 58. „Odjeća“ je zabilježila indeks nivoa cijena 92, a „Obuća“ 83, u poređenju sa EU27=100.

Energija; namještaj i opremanje stana; kućanski aparati; elektronski uređaji

Cjenovna disperzija za ove grupe potrošačkih roba i usluga, značajno varira, a najizraženija je kod električne energije, plina i drugih goriva. Danska je najskuplja od svih 37 zemalja učesnica, dok je Srbija najjeftinija. Među zemljama članicama EU Rumunija je najjeftinija zemlja za ove grupe potrošačkih roba i usluga.

Cjenovna disperzija je dosta niža kod ostale tri navedene grupe. Najniža cjenovna disperzija je kod elektronskih uređaja.

Norveška i Velika Britanija pokazuju najviši indeks nivoa cijena za namještaj i opremanje stana, dok Bugarska pokazuje najniži. Malta pokazuje najviši indeks nivoa cijena među članicama EU za kućanske aparate i elektronske uređaje, dok Island ima najviši nivo cijena za te grupe proizvoda od svih 37 zemalja

učesnica. To može biti posljedica geografske pozicije ovih otočnih zemalja (veći troškovi transporta) i malog domaćeg tržišta.

Najniže cijene elektronskih uređaja zabilježene su u Poljskoj, koja je ujedno i najjeftinija članica EU u kategoriji kućanskih aparata. Između svih 37 zemalja učesnica najniži nivo cijena za kućanske aparate zabilježen je u Makedoniji.

Vlastita vozila; Transportne usluge; Komunikacije; Hoteli i restorani

Cjenovna disperzija kod vlastitih vozila nije značajna. Danska i Norveška imaju najviše indekse nivoa cijena u ovoj kategoriji, što je posljedica velikih poreza na automobile u ovim zemljama. Najniže cijene ove grupe proizvoda su u Bugarskoj, ali i one su samo 17% ispod EU prosjeka, što pokazuje relativno sličan nivo cijena između ostalih zemalja.

Cjenovna disperzija je značajno veća kod grupa: „Transportne usluge“, „Komunikacije“ i „Hoteli i restorani“. Cijene za usluge, općenito, pokazuju tendenciju većih razlika među zemljama nego cijene roba, što je posljedica većeg učešća radne snage u uslugama i visoke disperzije između zarada među zemljama.

Što se tiče transportnih usluga, Norveška ima najviši indeks nivoa cijena u odnosu na sve zemlje učesnice, dok u odnosu na EU članice najskuplje su Švedska i Finska. Najniži indeks nivoa cijena među svim zemljama učesnicama ima Albanija, a Bugarska i Rumunija među EU članicama.

Najviši i najniži indeks nivoa cijena za „Komunikacije“ imaju Španija i Srbija, dok je Litvanija najjeftinija od svih EU članica. Norveška i Danska imaju najskuplje restorane i hotele, dok najniže cijene za ove usluge ima Makedonija.

Konačno, Norveška se ističe sa najskupljim restoranima i hotelima, dok su najniže cijene ovih usluga zabilježene u Makedoniji. Među zemljama članicama EU, najskuplja je Danska dok je Bugarska najjeftinija.

Dodatak 1: Izvor podataka

U okviru Eurostat- OECD programa Paritet kupovne moći, istraživanja o cijenama usluga i roba za domaćinstva se ciklično provode od strane Nacionalnih Statističkih Institucija (NSI) 37 zemalja: 27 EU članica, 3 EFTA zemlje (Island, Norveška i Švicarska), 1 država pristupnica (Hrvatska), 4 zemlje kandidata (Crna Gora, Makedonija, Srbija i Turska) i 2 zemlje potencijalni kandidati (Albanija, Bosna i Hercegovina).

Svaki ciklus istraživanja obuhvata 6 istraživanja od kojih se svaki odnosi na određenu grupu proizvoda iz potrošnje domaćinstava. Obzirom da se svake godine provode 2 istraživanja, kompletnom ciklusu istraživanja traje 3 godine, nakon čega počinje slijedeći ciklus. Zbog toga, cijene korištene u ovom izvještaju su prikupljene 2009, 2010. i 2011. godine. Cijene prikupljene u 2009. i 2010. godini su podešene na 2011. upotrebom detaljnih indeksa potrošačkih cijena. Indeksi nivoa cijena, prezentovani u ovom saopštenju se zasnivaju na prosječnim godišnjim nacionalnim cijenama, za ukupno 2400 roba i usluga.

Udio izdataka prikazanih u ovom saopštenju se temelji na podacima nacionalnih računa iz 2010. godine i predstavljaju prosjek svih zemalja učesnica. Podaci nacionalnih računa koriste se i kao ponderi u postupku agregiranja detaljnih indeksa nivoa cijena, da bi se dobili indeksi nivoa cijena za ukupne izdatke domaćinstava za krajnju potrošnju.

Dodatak 2: Uticaj promjena kursseva valuta na indekse nivoa cijena

Kao što je navedeno u Metodološkim pojašnjenjima, indeks nivoa cijena za određenu zemlju se dobija ukoliko se paritet kupovne moći te zemlje podijeli sa godišnjim prosjekom kursa u odnosu na euro. Ovo ukazuje na to da kretanja kursseva valuta ima uticaja na indekse nivoa cijena. Povećanje vrijednosti valute određene zemlje u odnosu na euro će učiniti zemlju skupljom u poređenju sa zemljama euro zone i ovo će pokazati povećanje relativnog nivoa cijene izraženog u indeksu nivoa cijena.

U 2011, određeni broj zemalja je imao relativno velike promjene u kurssevima valuta. Najznačajniji primjeri su Turska (smanjenje vrijednosti od 17,1% između 2010. i 2011.), Švicarska i Švedska (povećanje vrijednosti od 10,7% i 5,3% između 2010. i 2011.). Ovo djelimično pojašnjava neke promjene u položaju tih zemalja u indeksima nivoa cijena, u poređenju sa podacima objavljenim za 2010.

Dodatak 3: Opis grupa proizvoda

Grupe proizvoda predstavljenih u saopštenju uključuju slijedeće tipove proizvoda:

Hrana i bezalkoholna pića: hljeb i žitarice, meso, riba, mlijeko, sir, jaja, ulje i masnoće, voće, povrće, krompir, ostala hrana, bezalkoholna pića

Alkoholna pića i duhan: žestoka alkoholna pića, vino, pivo, duhan

Odjeća: odjevni materijali, odjevni predmeti za muškarce, žene, djecu i dojenčad, ostali odjevni predmeti i dodaci; isključujući čišćenje, popravke i iznajmljivanje odjeće

Obuća: muška, ženska, dječija i dojenačka obuća, isključujući popravak i iznajmljivanje obuće

Električna energija, plin i druga goriva: električna energija, plin, tečna goriva, čvrsta goriva i toplotna energija (sve za kućnu upotrebu)

Namještaj i opremanje stana: namještaj za kuhinju, spavaću sobu, dnevnu sobu i trpezariju; ostali namještaj, tepisi i drugi podni prekrivači

Kućanski aparati: hladnjaci i ledenice, mašine za pranje veša, mašine za pranje suđa, štednjaci, mikrovalne pećnice, usisavači, aparati za kahvu, kuhala za vodu, tosteri i sl., isključujući popravku kućanskih aparata.

Elektronski uređaji: televizija, DVD player-i, prijemnici, audio sistemi, MP3 player-i, fotoaparati, kamere, stolni i laptop (prenosivi) kompjuteri, monitori, štampači, skeneri, software-i, muzički CD-i, filmski DVD-i, prazni CD-i i DVD-i. Isključuje popravak elektronskih uređaja.

Vlastita vozila: motorna vozila, motocikli i bicikli isključujući održavanje i popravak sredstava za vlastiti prijevoz, rezervne dijelove i goriva.

Transportne usluge: prijevoz putnika željeznicom, cestom, vazduhom, morem i kopnenim vodama i ostali plaćeni oblici prijevoza (npr. selidbe)

Komunikacije: poštanske usluge, telefonska i telefaks oprema i usluge

Hoteli i restorani: pripremanje i prodaja hrane i usluge smještaja

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Podaci u ovom saopštenju su rezultat projekta Paritet kupovne moći (PKM) koji se realizuje u organizaciji Eurostata i OECD. Metodologija korištena u ovom programu je opisana u Eurostat-OECD priručniku „Metodološki priručnik za Paritet kupovne moći“, koji je dostupan na web stranici Eurostat-a.

Pariteti kupovne moći, najjednostavnije rečeno, su cjenovni odnosi koji pokazuju odnos cijena izraženih u nacionalnim valutama za iste robe ili usluge u različitim zemljama.

Na primjer, ukoliko je cijena hamburgera u Francuskoj 2.84 eura, a u Velikoj Britaniji 2.20 US funti, onda je PKM za hamburger između Francuske i Velike Britanije 2.84 eura prema 2.20 funti, ili 1.29 eura za funtu. Drugim riječima, za svaku funtu potrošenu na hamburgere u Velikoj Britaniji, potrebno je potrošiti 1.29 euro u Francuskoj da bi se dobio isti kvalitet i kvanitet hamburgera.

Komparativni nivoi cijena, predstavljeni u ovom saopštenju, su odnos PKM prema kursovima valuta. Oni omogućavaju mjerenje razlika u cjenovnim nivoima između zemalja, pokazujući koliko je jedinica zajedničke valute potrebno da se kupi ista količina nekog proizvoda, ili grupe proizvoda u svakoj zemlji.

Indeksi nivoa cijena omogućavaju poređenje nivoa cijena svake zemlje u odnosu na EU prosjek: ukoliko je indeks nivoa cijene viši od 100, onda se smatra da je zemlja relativno skupa u poređenju sa EU prosjekom i obratno. EU prosjek je izračunat kao ponderisani prosjek nacionalnih indeksa nivoa cijena, ponderisanih izdacima koji su korigovani razlikama u cjenovnim nivoima. Indeksi nivoa cijena se ne koriste za strogo rangiranje zemalja, nego oni ukazuju na red veličine nivoa cijena u odnosu na druge, posebno ako se zemlja nalazi grupisana sa zemljama čiji su rezultati uskog raspona. Stepennepouzdanosti koji je povezan sa podacima u baznim cijenama i metode koje se koriste za kompiliranje Pariteta kupovne moći mogu uticati na minorne razlike između indeksa nivoa cijena i rezultata u rangiranju zemalja koje nisu statistički ili ekonomski značajne.

Osnovna upotreba Pariteta kupovne moći je da pretvori izdatke (uključujući Bruto domaći proizvod) različitih zemalja u realne izdatke (i realni BDP). Realni izdaci se vrednuju na jedinstvenom nivou cijena i s toga odražavaju razlike u obimu koji su kupljeni u različitim zemljama. PKM i realni izdaci omogućavaju mjerenje cijena i obima za potrebe međunarodnog poređenja.

Izvor podataka: Eurostat

Ostale informacije na <http://ec.europa.eu/eurostat/>

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 911 911 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Elektronska pošta/E-mail : bhas@bhas.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor Zdenko Milinović
Person responsible: Zdenko Milinović, Director General

Saopštenje priredili: Dijana Mlikota, Lejla Krehić
Prepared by: Dijana Mlikota, Lejla Krehić

Lektor: Amra Kapetanović
Language Editor: Ms. Amra Kapetanović

Štampa: 150 primjeraka
150 copies printed

Podaci iz ovog saopštenja objavljuju se i na internetu
First Release data are also published on the Internet
